

نقد و بررسی نظام نوشتاری بریل فارسی

سعید محمدیاری^۱

دست خوان تفاوت معناداری به دست نیامد. در نهایت پیشنهادهایی برای رفع برخی نارسایی‌های بریل الفبای فارسی و طرح‌های کوتاه‌نویسی فارسی ارائه گردید. این پژوهش از نادر تحقیقات دقیق و علمی در کشف مشکلات و نارسایی‌های بریل است. مؤلف پس از طرح تحقیق (شامل تعریف مسئله، سؤالات، پیشینه، روش، مراحل و نتیجه) در چهار فصل به بررسی می‌پردازد. فصل اول (نظام‌های علائم لمسی پیش از ابداع بریل) نخست هشت نظام علائم لمسی را معرفی کرده است. نام این نظام‌ها عبارتند از: نظام علائم لمسی والناتین‌های، نظام چارلز باربیر، نظام جیمز گال، نظام فرای، نظام آلستون، نظام ساموئل‌هاو، نظام لوکاس و فرر و بالاخره نظام مون. در ادامه این فصل ویژگی‌ها و سیر پذیرش جهانی نظام بریل گزارش شده است. فصل دوم (نشانه‌ها و قواعد نوشتاری بریل الفبای فارسی)، شامل انواع نشانه‌های لمسی بریل فارسی، قواعد نوشتاری بریل فارسی، نشانه‌ها در علوم طبیعی و ریاضی، کوتاه‌نویسی بریل فارسی، طرح گردآوری، تدوین و تثبیت علائم بریل فارسی است. فصل سوم (مهارت خواندن و نوشتن بریل فارسی) به انواع شیوه‌ها و تقویت مهارت‌های بریل می‌پردازد. فصل چهارم به بررسی میدانی و نمونه‌ها و تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از نمونه‌ها می‌پردازد.

این پایان‌نامه توسط نرجس منفرد دانشجوی کارشناسی ارشد در دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد تألیف شده است. استاد راهنمای او دکتر نادر جهانگیری و استادان مشاورش دکتر ابوالقاسم قوام و میرسجاد موسوی و تاریخ دفاع تابستان ۱۳۸۹ بوده است.

مؤلف در این پایان‌نامه به نقد و بررسی نظام نوشتاری بریل فارسی پرداخته و پیشنهادهایی برای رفع نارسایی‌های آن ارائه کرده است. ابتدا تاریخچه کمتر شناخته شده نظام علائم لمسی بریل فارسی مورد بررسی قرار گرفت و انواع نشانه‌ها و قواعد نوشتاری بریل الفبای فارسی، علائم لمسی علوم پایه و ریاضی و طرح‌های کوتاه‌نویسی بریل فارسی معرفی شد. سپس با تکیه بر تجربه عملی به بررسی نظری پیرامون نارسایی‌های نظام علائم لمسی بریل الفبای فارسی پرداخت. مطالعات نظری آن ۸ ماه طول کشیده است. سپس به روش علمی به بررسی خطاهای خواندن و نوشتن دانشجویان نابینای فارسی پرداخت؛ همچنین با استفاده از آزمون «مهارت بین المللی بریل خواندن و نوشتن بریل»، جامعه آماری ۲۰ دانشجوی - ۱۰ دختر و ۱۰ پسر نابینای فارسی زبان - مورد آزمایش قرار گرفته‌اند. نتایج به دست آمده با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی تحلیل شده‌اند. نتایج بررسی نشان می‌دهد که به لحاظ نظری انطباق نظام علائم لمسی بریل فارسی با بینایی باعث کاهش دانش واجی دانشجویان نابینا و بروز انواع خطاهای خواندن و نوشتن شده است. سرعت خواندن ۶۲ واژه در دقیقه به دست آمده و میانگین سرعت نوشتن با لوح قلم ۱۴ واژه و با ماشین پرکینز ۱۶ واژه در دقیقه به دست آمد. تفاوت معناداری بین نمره خواندن و نوشتن و سرعت خواندن و نوشتن در دو جنس دانشجویان نابینا مشاهده نشد. بین دو دست خوان و یک